

ZWARTE PANTER

Iedereen welgekomen, namens onze immer gastvrije galerij De Zwarte Panter, de enige plek waar **Over zingen** van **Wannes Van de Velde** met het nodige thuisgevoel kan worden voorgesteld, in naam van Christa Van de Velde, in naam van uitgeverij P, de enige uitgeverij waarbij dit belangrijke en mooie boek met het nodige thuisgevoel kan worden uitgegeven. In naam van en mét alle vrienden van Wannes hier aanwezig, welkom.

Elke acteur begint als toeschouwer. Zo begint elke schrijver als lezer. De schrijver Wannes Van de Velde leefde in het midden van een prachtige, warme bibliotheek. Het pronkstuk daarvan was een hele mooie collectie boeken uit de reeks Privé domein van de Arbeiderspers. Hij was er trots op, ze stond in zijn atelier. Honderdvijfendertig titels heeft hij verzameld, we hebben ze onlangs geteld. Drie meter vijfentwintig centimeter wereldliteratuur. Dagboeken en brieven. Waaronder vele van zijn favorieten: Canetti, Alexander Herzen, George Orwell, Paustovsky, Léautaud, Pessoa, Strindberg. En hun ruggen hebben afgezien, hij hééft ze gelezen. Het is een reeks waarin zijn eigen dagboeken absoluut niet zouden misstaan. Ook **Rousseau** heeft hij gelezen, de beduimelde bladzijden van *De Bekentenissen*, het nummer 211 en het dikste van allemaal, bewijzen het. Wannes heeft **Over zingen** een moto van Rousseau meegegeven. En op bladzijde 148 in boek drie van *De Bekentenissen* vinden we de desbetreffende passage terug, zorgvuldig onderlijnd met potloodstrepen.

Er zijn gebeurtenissen in mijn leven die me zo levendig voor de geest staan alsof ze net hebben plaats gevonden, maar er zijn ook gaten en witte plekken die ik alleen kan vullen met beschrijvingen die even vaag zijn als de herinnering die mij ervan gebleven is.

Waarom deze woorden van Rousseau bij **Over Zingen** ? Het wordt ons al meteen duidelijk op bladzijde zes, waarop ook een fascinerend kinderportret staat afgebeeld van Wannes, 2 jaar en 8 maanden oud. Aan het begin van zijn meeslepende verhaal schrijft Wannes:

*Het is dus niet verwonderlijk dat ik op zeker ogenblik, aangemoedigd door het feit dat de deuren van Uitgeverij P voor me open stonden, besloot om een tekst aan mijn omgang met oude liederen te wijden die ik, overigens gelijktijdig met de **flamenco**, was gaan exploreren en waaruit gaandeweg de bouwstoffen voor mijn eigen liederen zijn voortgekomen. Daarvoor kon ik natuurlijk terecht in het rijke arsenaal vol beelden en klanken dat ik al van mijn prille jeugd had aangelegd en gekoesterd. Ik was een stil kind, dat er de voorkeur aan gaf te zwijgen en mensen en dingen in hun meest nuchtere, naakte vorm te beschouwen. Ik beschik dus over zeer vroege, en dus heel veel herinneringen. Uitgaande van dat rijke arsenaal, dat magazijn, zou ik nu een beeld oproepen van mijn ervaringen met **het zingen**, en wat het voor mij in de loop van meer dan een halve eeuw heeft betekend en nog steeds betekent. Een overzicht, een sfeerbeeld, dus geen autobiografie. Dat zou trouwens onbegonnen werk zijn. Herinneringen weerspiegelen nooit de waarheid. Ik wil enkel inkijk verlenen in een stuk van mijn wereld, de inzichten van de zanger die ik, na veel vallen en opstaan, over de jaren geworden ben.*

Wat Wannes beoogde, namelijk het klimaat te doen ontstaan, waarin deze persoon, die hier zo moedig staat te zingen, is opgegroeid, waarin zich zijn ontwikkeling kon voltrekken, dat is hem absoluut gelukt. Zo schrijft Christa Van de Velde in het bescheiden en fijngevoelige nawoord. Zij kan het weten. En ze vraagt zich af:

*Wat en hoeveel wilde hij nog vertellen ? Uit zijn notities blijkt dat hij nog over het ontstaan en de ontwikkeling van zijn kleine zangkoor **Water en Wijn** wilde schrijven. Wannes werkwijze kennende zouden er nog vele veranderingen gevolgd zijn – mogelijk tot en met de titel, die hij als werktitel omschreef – maar de tijd daarvoor was hem niet meer gegund. Hoe zijn laatste versie er precies zou hebben uitgezien, weten we niet. Maar in wat Wannes ons heeft achtergelaten is hij zo helemaal zich zelf, zo open, zo kostbaar...het mocht niet verloren gaan.*

Daarover zal iedereen, lieve Christa, het met je eens zijn. En daarom was het ook zo'n subliem idee van jou om bij deze laatste, ultieme versie de stem van Wannes zelf aan het boek toe te voegen. In dat prachtige en razend interessante gesprek aan de keukentafel, op de cd.

Zo is **Over zingen** een erudiete, intense, altijd boeiende **Master Class** geworden, die ons achterlaat bij een zwijgende stoel in een oranje lichtkegel. Velen zullen de meester dankbaar zijn, omdat hij ons nog één keer een briljante repetitie laat bijwonen. De boom ligt geveld in het woud maar daar groeit alweer de kunst van het moment; jonge planten kunnen zich dank zij hem een weg omhoog zingen, naar het licht. **Over zingen** bezorgt elke zanger, muzikant, acteur, verteller, inzichten als heldere dagen. Het is het laatste lied van de meester. Het kan blijven klinken op papier, één van zijn grote liefdes.

Maar zijn grootste liefde was jij, natuurlijk, lieve Christa. Waarom heb jij dat **donkerblauw** gekozen, met die **gouden** letters, voor dat mooie dekentje rond het boek, dit wonderlijke cadeau ? Ik weet het, je hebt het mij verteld. Om het de mensen te vertellen – ze moeten het ook weten - duik ik nog één keer dat rijke arsenaal in, dat wonderlijke magazijn vol beelden van de jonge man die Wannes was, op bladzijde 35: *Ik was in de huurschouwburg naar een voorstelling van **Joegoslavische** volksdansen gaan kijken. Ook daar dus weer kasten vol kostuums, maar het was tenminste niet in het Sportpaleis te doen, zoals wanneer de Russen kwamen. Op zeker ogenblik – dat moet tijdens een decorwisseling zijn geweest; er waren levensechte fragmenten boerenarchitectuur in het scènebeeld verwerkt – kwam een man van ongeveer dertig glimlachend het voortoneel opgewandeld en begon, begeleid door een accordeonist, een slepende melopee te zingen, iets **donkerblauws, met gouden randen**. Hij zong totaal ontspannen, in een trots gebaar de duimen achter de broeksriem gestoken, het hoofd af en toe terzijde neigend om een langer aangehouden toon meer *présence* te verlenen. Hoe warm en – vooral – lichamelijk liet hij de melodielijnen en de woorden de ruimte indrijven. Hij vulde er moeiteloos de hele schouwburg mee. Zonder microfoon.*

Dit schokkend mooie zelfportret van Wannes, **Over zingen** , alleen jij Christa, kon het zo getrouw en juist begeleiden en inkaderen, jullie keken een leven lang samen in dezelfde spiegel. Ik weet het, Christa, het is verdamd moeilijk om 's een keertje niet in het *verborgene zu blühen*, maar als het over **Wannes** en **Over zingen** gaat, ben jij vanavond **iets donkerblauws met gouden randen** en het aanwezige struikgewas hier kan – zonder twijfel met de goedkeuring van de meester zélf - niet weerstaan aan een klein, liefdevol en dankbaar applaus.